

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 72/2538

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ฟีน้องจุฬารัง โจทก์ บริษัท ควอลิตี้ มาร์ติน จำกัด กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 148, ป.วิ.พ. มาตรา 173, ป.วิ.อ. มาตรา 43

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ประกอบธุรกิจรับผลิตกระเปาหนังเมื่อมีลูกค้าสั่งทำสั่งซื้อโจทก์ก็จะผลิตตามที่ลูกค้ากำหนดแล้วส่งมอบให้แก่ลูกค้าการที่จำเลยที่1ในฐานะลูกค้าสั่งให้โจทก์ผลิตกระเปาส่งให้ความสัมพันธ์จึงมีลักษณะเป็นสัญญาซื้อขายมิใช่สัญญาจ้างทำของเมื่อโจทก์ผลิตกระเปาส่งมอบให้แก่จำเลยที่1รับไปครบถ้วนแล้วแต่จำเลยที่1ยังค้างชำระค่ากระเปาอยู่อีกโจทก์จึงขอจะฟ้องให้จำเลยที่1ชำระราคาทรัพย์สินได้แม้จะบรรยายฟ้องว่าจำเลยเจตนาฉ้อโกงโจทก์จึงขอเรียกทรัพย์สินหรือให้ใช้ราคาก็เป็นความเข้าใจของโจทก์เองว่าถูกจำเลยหลอกลวงตามข้อตกลงการปรับข้อเท็จจริงตามคำฟ้องว่าเข้าลักษณะสัญญาหรือละเมิดเป็นหน้าที่ของศาลศาลมีอำนาจวินิจฉัยไปตามฟ้องได้ ฉะนั้นการที่ศาลพิพากษาให้จำเลยที่1ใช้ราคาจึงไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องและเกินคำขอ แม้โจทก์จะเคยเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการในคดีที่ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงและขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ฉ้อโกงไปก็ตามแต่การขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินในคดีดังกล่าวเป็นกรณีที่มีความเสียหายเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาเท่านั้นส่วนคดีนี้แม้คำขอท้ายฟ้องของโจทก์จะมีการขอคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินเป็นอย่างเดียวกันแต่ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาไม่ได้เป็นอย่างเดียวกันโดยข้ออ้างที่พนักงานอัยการขอบังคับในส่วนแพ่งเป็นการกระทำผิดอาญาอันเกิดจากข้อกล่าวหาว่าฉ้อโกงซึ่งเป็นมูลหนี้ละเมิดแต่คดีนี้มีที่มาจากมูลหนี้แห่งสัญญาซื้อขายจึงไม่เป็นฟ้องซ้อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา173วรรคสอง(1)และไม่เป็นฟ้องซ้ำด้วยเพราะขณะโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้คดีอาญาดังกล่าวยังมีได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด

คำพิพากษา

โจทก์ ฟ้อง ว่า โจทก์ ประกอบ ธุรกิจ รับ ผลิต กระเปา หนัง สินค้า จำพวกเครื่องหนัง ให้ แก่ ลูกค้า จำเลย ที่ 1 เป็น นิติบุคคล ประเภท บริษัท จำกัดจำเลย ที่ 2 เป็น กรรมการ ผู้มีอำนาจ กระทำการแทน และ จำเลย ที่ 2ในฐานะ ส่วนตัว ได้ ร่วมกัน หลอกลวง นางสาว จันทรราย หุ่น ส่วน ของ โจทก์ และ นางสาว นิตยา พนักงาน ติดต่อกับ ลูกค้า ว่า จำเลย ทั้ง สอง ต้องการ ซื้อ กระเปา หนัง ใส่ เอกสาร จำนวน 1,500 ใบ ราคา 804,336 บาท จากโจทก์ เพื่อ ไป ขาย ต่างประเทศ จำเลย ขอ ชำระ ราคา ล่วงหน้า ก่อน ร้อยละ25 เป็น เงิน 198,900 บาท ส่วน ที่ เหลือ อีก ร้อยละ 75 เป็น เงิน605,436 บาท จะ ชำระ ภายใน 7 วัน นับแต่ จำเลย ทั้ง สอง ได้รับ เอกสารการ ส่งออก ด้วยการ หลอกลวง ดังกล่าว ทำให้ นางสาว จันทรราย และ นางสาว นิตยา หลงเชื่อ จึง ได้ ทำ กระเปาหนัง จำนวน ดังกล่าว และ ส่งมอบ ให้ แก่ จำเลย ทั้ง สอง ไป โจทก์ ไป ขอรับ ชำระ ราคา จำเลย ปฏิเสธ โจทก์ได้ ร้องทุกข์ ว่า จำเลย ทั้ง สอง ฉ้อโกง คดี อยู่ ใน ระหว่าง การ พิจารณา ของศาลแขวง พระนครใต้ คดีอาญา หมายเลขดำ ที่ 8024/2531 ขอให้ บังคับจำเลย ทั้ง สอง ใช้ เงิน 685,054.98 บาท พร้อม ดอกเบี้ย อัตรา ร้อยละ7.5 ต่อ ปี ใน ต้นเงิน 605,436 บาท นับ จาก วันฟ้อง จนกว่า จำเลย ทั้ง สองจะ ชำระหนี้ ให้ โจทก์ เสร็จ จำเลย ทั้ง สอง ให้การ ว่า จำเลย ทั้ง

สอง ไม่ได้ หลอกหลวง ฉ้อโกง โจทก์มี บริษัท เอ็กซอน เคมิคอล ประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องการ กระเป๋ หนึ่ง จาก จำเลย ที่ 1 จำนวน 1,500 ใบ จำเลย จึง ไป ติดต่อ ซื้อ กับ โจทก์จำเลย ที่ 1 ชำระ ราคา ล่วงหน้า ร้อยละ 25 เป็น เงิน 198,900 บาทต่อมา จำเลย ที่ 1 ไป ตรวจ กระเป๋ เห็นว่า ไม่ได้ มาตรฐาน จึง ไม่รับ มอบ และให้ โจทก์ แก้อ โจทก์ไม่ได้ แก้อ จำเลย จึง ไม่รับ มอบ แต่ โจทก์ ให้ จำเลยรับมอบ ไป ก่อน จำเลย ที่ 1 จึง รับมอบ กระเป๋ ส่ง ให้ แก่ บริษัท ในต่างประเทศ แล้ว กรรมสิทธิ์ ใน กระเป๋ พินาศ จึง เป็น ของ จำเลย ที่ 1 โจทก์ ต้อง เรียก เอา ทรัพย์สิน ก่อน หาก ไม่สามารถ เอา ทรัพย์สิน ได้ จึง จะมีสิทธิ ให้ ชำระ ราคา แทน โจทก์ ฟ้องคดี เป็น คดีอาญา ไว้ แล้ว การ ที่ โจทก์มา ฟ้อง เป็น คดี นี้ อีก ให้ จำเลย คืน หรือ ใช้ ราคา ทรัพย์สิน เป็น มูลคดีเดียวกัน กับ คดีอาญา จึง เป็น ฟ้องซ้อน จำเลย ที่ 2 กระทำ ใน ฐานะ เป็นผู้แทน ของ จำเลย ที่ 1 ไม่ได้ กระทำ ใน ฐานะ ส่วนตัว โจทก์ จึง ไม่มี อำนาจฟ้อง จำเลย ที่ 2 ขอให้ ยกฟ้อง ศาลชั้นต้น พิพากษา ให้ จำเลย ที่ 1 ใช้ ราคา กระเป๋ เป็น เงิน 605,436 บาท พร้อม ดอกเบี้ย ร้อยละ 7.5 ต่อ ปี ใน ต้นเงิน ดังกล่าวนับแต่ วัน ผิดนัด วันที่ 23 กันยายน 2530 เป็นต้น ไป จนกว่า จำเลย ที่ 1 จะ ชำระ ให้ โจทก์ เสร็จ ค่าขอ อื่น ของ โจทก์ ให้ยก จำเลย ที่ 1 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน จำเลย ที่ 1 ฎีกา ศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "ข้อเท็จจริง ฟังได้ ว่า โจทก์ ประกอบ ธุรกิจรับ ผลิต กระเป๋ หนึ่ง และ สินค้า จำพวก เครื่อง หนึ่ง เมื่อ ประมาณ เดือนเมษายน ถึง เดือน พฤษภาคม 2530 จำเลย ที่ 1 โดย จำเลย ที่ 2 กรรมการผู้มีอำนาจ กระทำการ แทน ได้ สั่ง ให้ โจทก์ ทำ กระเป๋ หนึ่ง ใส่ เอกสาร ทำ ด้วยหนัง กระบือ ชัด มั่น จำนวน 1,500 ใบ ใน ราคา 804,336 บาท โดย จำเลย ที่ 1 จะ ส่ง ไป ขาย ยัง ต่างประเทศ ใน การ สั่ง ทำ ดังกล่าว จำเลย ที่ 1 ได้ ชำระ ราคาให้ แก่ โจทก์ ร้อยละ 25 ของ ราคา สินค้า เป็น เงิน 198,900 บาทส่วน ที่ เหลือ อีก ร้อยละ 75 จำเลย ที่ 1 จะ ชำระ ภายใน 7 วัน หลังจากได้รับ เอกสาร การ ส่งออก ต่อมา โจทก์ ได้ ผลิต กระเป๋ ส่งมอบ ให้ แก่ จำเลย ที่ 1 รับ ไป ครบถ้วน แล้ว แต่ จำเลย ที่ 1 ยัง ไม่ได้ชำระ ค่า กระเป๋ส่วน ที่ เหลือ อีก ร้อยละ 75 เป็น จำนวนเงิน 605,436 บาท ก่อน ฟ้องคดี นี้ โจทก์ ได้ ร้องทุกข์ ต่อ พนักงานสอบสวน ให้ ดำเนินคดี อาญา ฐาน ฉ้อโกง แก่ จำเลย ทั้ง สอง พนักงานอัยการ เป็น โจทก์ ฟ้อง จำเลย ทั้ง สอง ใน ความผิดฐาน ฉ้อโกง และ มี ค่าขอ ใน ส่วน แ่ง ให้ จำเลย ทั้ง สอง คืน กระเป๋ หนึ่ง จำนวน 1,500 ใบ หรือ ใช้ เงิน แก่ ผู้เสียหาย 804,336 บาท และ โจทก์ ซึ่ง เป็นผู้เสียหาย ใน คดี นั้น ได้ เข้า เป็น โจทก์ร่วม กับ พนักงานอัยการ ด้วยต่อมา ศาล พิพากษายก ฟ้อง ปรากฏ ตาม คำพิพากษา คดีอาญา หมายเลขแดงที่ 14117/2532 ของ ศาลแขวง พระนครใต้ ตาม เอกสาร หมายเลข 25 คดี มี ปัญหา ที่ ต้อง วินิจฉัย ตาม ฎีกา ของ จำเลย ที่ 1 ใน ประการ แรก ว่า โจทก์ เคย ฟ้อง จำเลย ทั้ง สอง ฐาน ฉ้อโกง และ ให้ ใช้ ราคา ที่ อ้างว่า จำเลย ฉ้อโกง เอาไป แล้ว โจทก์ จะ ฟ้อง เรียก เอา เงิน ค่า กระเป๋ ที่ ยังค้างชำระ จาก จำเลย ที่ 1 ใน คดี นี้ ได้ หรือไม่ จำเลย ที่ 1 ฎีกา ว่า โจทก์ได้ บรรยายฟ้อง ใน คดี นี้ ลักษณะ เดียว กับ ใน คดีอาญา ดังกล่าว เพื่อให้ จำเลยคืน หรือ ใช้ ราคา ทรัพย์สิน แก่ โจทก์ เท่ากับ โจทก์ ต้องการ บังคับ จำเลยให้ รับผิด ฐาน ละเมิด โดย อาศัย มูลฐาน จาก คดีอาญา เมื่อ ศาลแขวง พระนครใต้พิพากษายก ฟ้อง เสีย แล้ว จำเลย จึง ไม่ควร ที่ จะ ต้อง รับผิด คืน หรือ ใช้ราคา ทรัพย์สิน แก่ โจทก์ อีก ต่อไป และ ที่ ศาลอุทธรณ์ วินิจฉัย เป็น เรื่อง จำทำของ นั้น ก็ ไม่ถูกต้อง เพราะ โจทก์ กับ จำเลย มี นิติสัมพันธ์ กัน ใน เรื่องซื้อ ขาย แต่ ฟ้องโจทก์ เป็น เรื่อง ละเมิด พิเคราะห์ แล้ว เห็นว่า ตามคำฟ้อง บรรยาย ว่า โจทก์ ประกอบ ธุรกิจ รับ ผลิต กระเป๋ หนึ่ง เมื่อ มีลูกค้า สั่ง ทำ สั่ง ซื้อ โจทก์ ก็ จะ ทำการ ผลิต ตาม ที่ ลูกค้า กำหนด แล้วส่งมอบ ให้ แก่ ลูกค้า เมื่อ จำเลย ที่ 1 ใน ฐานะ ลูกค้า สั่ง ให้ โจทก์ ผลิตกระเป๋ ส่ง ให้ เห็น ได้ว่า กรณี เป็น การ ผลิต

และ ขาย ให้ ลูกค้า ผู้สั่ง ซึ่งความสัมพันธ์ ระหว่าง โจทก์ กับ จำเลย ที่ 1 ต่าง มี เจตนา ให้ มี การ โอนกรรมสิทธิ์ ใน ทรัพย์สิน คือ กระเป๋ หนึ่ง โดย โจทก์ ใน ฐานะ ผู้ขาย โอน กรรมสิทธิ์แห่ง ทรัพย์สิน ให้ แก่ จำเลย ที่ 1 ใน ฐานะ ผู้ซื้อ และ ผู้ซื้อ ตอบแทน ด้วยการ ใช้ ราคา อัน มี ลักษณะ เป็น สัญญาซื้อขาย มิใช่ เป็น สัญญาจ้าง ทำของดัง ที่ ศาลอุทธรณ์ วินิจฉัย เมื่อ เป็น สัญญาซื้อขาย และ ได้ความ ว่า โจทก์ได้ ผลิต กระเป๋ ส่งมอบ ให้ แก่ จำเลย ที่ 1 รับ ไป ครบถ้วน ตาม ข้อตกลง แล้วแต่ จำเลย ที่ 1 ยัง ค้างชำระ ค่า กระเป๋ อยู่ อีก ร้อยละ 75 โจทก์ จึง ขอบที่ จะ ฟ้องบังคับ ให้ จำเลย ที่ 1 ชำระ ราคา ทรัพย์สิน ของ โจทก์ ซึ่งจำเลย ที่ 1 ซื้อ ไป และ ยัง ไม่ได้ชำระ ราคา ได้ แม้ โจทก์ จะ บรรยายฟ้องด้วย ว่า จำเลย เจตนา ฉ้อโกง โจทก์ ก็ เป็น การ บรรยายฟ้อง ใน ลักษณะ เล่าเรื่อง ตาม ความ เข้าใจ ของ โจทก์ เอง ว่า ถูก จำเลย หลอกหลวง ให้ ทำกระเป๋ โดย จ่ายเงิน เพียง ร้อยละ 25 ของ ราคา ทั้งหมด การ จะ ปรับข้อเท็จจริง ตาม คำฟ้อง ว่า เข้า ลักษณะ สัญญา หรือ ละเมิด นั้น เป็นข้อหาหรือบท เป็น หน้าที่ ของ ศาล ที่ จะ ปรับ บท กฎหมาย เอง แม้ จะ กล่าว ใน ฟ้องว่า เป็น เรื่อง เรียก ทรัพย์สิน คืน หรือ ใช้ ราคา ก็ หา เป็น เรื่อง ละเมิด เสมอไป ไม่ ฟ้องโจทก์ จึง ขอบ ด้วย กฎหมาย ศาล มีอำนาจ วินิจฉัย ไป ตาม ฟ้อง ได้ไม่เป็นการ วินิจฉัย นอกฟ้อง นอกประเด็น และ เกินคำขอ ดัง ที่จำเลย ที่ 1 ฎีกา ปัญหา ตาม ฎีกา ของ จำเลย ที่ 1 ใน ประการ ต่อไป มี ว่า ฟ้อง ของ โจทก์เป็น ฟ้องซ้อน กับ คดีอาญา หมายเลขแดง ที่ 14117/2532 ของศาลแขวง พระนครใต้ หรือไม่ เห็นว่า ใน คดีอาญา ดังกล่าว พนักงานอัยการเป็น โจทก์ ฟ้อง จำเลย ทั้ง สอง ใน ฐาน ความผิด ร่วมกัน ฉ้อโกง และ ขอให้ คืนหรือ ใช้ ราคา ทรัพย์สิน ที่ ฉ้อโกง ไป ซึ่ง ศาล ได้ มี คำพิพากษา ยกฟ้อง แต่ การขอให้ คืน หรือ ใช้ ราคา ทรัพย์สิน ให้ ผู้เสียหาย ที่ พนักงาน อัยการ ขอ มา ในคำฟ้อง คดีอาญา นั้น แม้ จะ ถือว่า เป็น การ ขอ แทน ผู้เสียหาย ตาม ที่บัญญัติ ไว้ ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 ก็ ตามแต่ ก็ เป็น กรณี ที่ ความเสียหาย นั้น เนื่อง มา จาก การกระทำ ผิด อาญา เท่านั้นส่วน คดี นี้ โจทก์ ฟ้อง จำเลย ที่ 1 ซึ่ง เป็น คู่สัญญา ซื้อ ขาย ที่ ทำให้ เป็นป้อ เกิด แห่ง หนี้ ที่ จะ ใช้ สิทธิเรียกร้อง ใน มูล แห่ง สัญญาซื้อขาย ที่ มีต่อกัน อยู่ ใน คดีอาญา ดังกล่าว กับ คดี นี้ ถึง แม้ คำขอบังคับ จะ มี การ ขอ คืนหรือ ใช้ ราคา ทรัพย์สิน เป็น อย่างเดียว กัน คือ ขอให้ จำเลย ที่ 1 ใช้ ราคาทรัพย์สิน คือ กระเป๋ หนึ่ง ที่ จำเลย ที่ 1 รับ ไป แต่ ยัง ค้างชำระ แก่ โจทก์อยู่ ดังนี้ เห็นว่า ข้ออ้าง ที่อาศัย เป็น หลักแห่งข้อหา มิได้ เป็นอย่างเดียวกั น ซึ่ง ใน คดีอาญา นั้น ข้ออ้าง ที่อาศัย เป็น หลักแห่งข้อหาที่ พนักงานอัยการ ขอ บังคับ ใน ส่วน แ่ง เป็น ที่ เห็น ได้ว่า มาจาก ข้ออ้างเนื่องจากการกระทำ ผิด อาญา อันเป็น การ เรียกร้อง ใน มูลหนี้ ละเมิดอัน เกิดจาก ข้อกล่าวหา ว่า ฉ้อโกง แต่ คดี นี้ มี ที่มา จาก มูลหนี้แห่ง สัญญาซื้อขาย โดย โจทก์ เรียกร้อง เอา มูลค่า ทรัพย์สิน ของ โจทก์ที่ จำเลย ที่ 1 ยัง ค้างชำระ อยู่ มิใช่ ฟ้องคดี ใน เรื่อง เดียว กัน ฟ้องของ โจทก์ จึง ไม่เป็น ฟ้องซ้อน ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 173 วรรคสอง (1) ส่วน ที่ จำเลย ที่ 1 อ้าง มา อีก ว่า เป็น ฟ้องซ้ำด้วย นั้น เห็นว่า กรณี มิใช่ เป็น การ ฟ้องซ้ำ เพราะ ขณะ โจทก์ ยื่นฟ้องคดี นี้ คดีอาญา ดังกล่าว อยู่ ระหว่าง การ พิจารณา ของ ศาลแขวง พระนครใต้ยัง มิได้ มี คำพิพากษาถึงที่สุด ฎีกา ข้อ นี้ ของ จำเลย ที่ 1 ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน ที่ ศาลอุทธรณ์ พิจารณา มา นั้น ศาลฎีกา เห็นฟ้อง ด้วย ใน ผล " พินิจฉัย "

องค์คณะ

ทวิชัย เจริญบัณฑิต · นิเวศน์ คำผอง · ดุสิต เพชรปลูก

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/>

